

Naszą nową zagadką ponownie jest drobna „krzakówka”, czyli przedstawiciel pokrzewkowatych *Sylviidae*. Tym razem ptak ma gładki wierzch, a głowa jest niemal bez rysunku. Zauważmy też „gruby” ogon lekko łukowato zakończony, i co ważniejsze, bez bieli. Ta cecha wyklucza pokrzewki *Sylvia* sp., chociaż są dwa gatunki bez bieli, gajówka *S. borin* i kapturka *S. atricapilla*. Ta ostatnia ma oczywiście czapeczkę, czarną lub brązową w zależności od płci i wieku. Gajówka natomiast jest gatunkiem „bez cech” o łagodnym „wyrazie twarzy”, co odpowiada ogólnie naszemu ptakowi. Oba gatunki jednak charakteryzują niemal jednolite lotki 3. rzędu, podczas gdy nasz ptak ma wyraźny rysunek, z ciemnym centrum i wąskim, jasnopłowobrazowym obrzeżeniem. Ponadto gajówka często ma na boku karku widoczną szaroniebieskawą plamkę. Istotną cechą jest też wielkość pokryw podogonowych; na zdjęciu są one długości ok. $\frac{3}{4}$ sterówek i są obfite. Dłuższe mają tylko świerszczaki *Locustella* sp. i tym samym można je wyeliminować. Ta cecha wyklucza też zagania-cze *Hippolais* sp., które wśród pokrzewkowatych charakteryzują się najkrótszymi pokrywami, przez co sterówki od spodu są niemal zupełnie nie przykryte przez nie. Podobnie jest również u większości gatunków świstunek *Phylloscopus* sp., które ponadto mają bardzo cienkie nogi, podczas gdy nasz zagadkowy ptak ma nogi mocne. A taka kombinacja cech ubarwienia ogona, z długimi pokrywami podogonowymi i mocnymi nogami wskazuje na trzciniaکی *Acrocephalus* sp. Spróbujmy zawęzić grono podejrzanych. Ptak na zdjęciu nie ma potężnego, niemal drożdżiego dzioba, jak trzciniaکی *A. arundinaceus*, ani też bardzo długiego, jak trzciniaکی głośny *A. stentoreus*, nie ma też nieproporcjonalnie długiego ogona, jak trzciniaکی grubodzioby *A. aedon*, co tym samym eliminuje wszystkie duże gatunki. Pozostają zatem cztery gatunki małe: trzcinniczek *A. scirpaceus*, łożówka *A. palustris*, zaroślówka *A. dumetorum* i trzcinniczek kaspijski *A. agricola*. Cechy, na które należy zwrócić uwagę w tej grupie, to ubarwienie wierzchu, a szczególnie kupra, spodu, barwa i długość dzioba, rysunek na głowie oraz długość skrzydła (projekcja lotek 1. rzędu) a także barwa lotek 3. rzędu i skrzydełka. Warto też pamiętać o istotności oznaczenia wieku, jako że ptaki młode różnią się odcieniem ubarwienia od dorosłych. U naszego ptaka wszystkie pióra pokrywowe, jak i lotki są świeże, co widać po jasnych zakończeniach lotek. To oznacza, że nasz ptak jest osobnikiem młodym, pierwszorocznym (dorosłe w tym samym okresie są mocno wytarte). Zacznijmy jednak



od początku, tj. od dzioba. Jest on stosunkowo krótki i dość gruby, i nie można o nim powiedzieć, że jest delikatny i długi, a taki zwykle jest u trzcinniczka, robiąc wrażenie wydłużonego „ryjka”. Brak też zaciemnienia na końcu, charakterystycznego zarówno dla zarośłówki, jak i trzcinniczka kaspijskiego. Brew jest ledwo widoczna i ograniczona do odcinka między dziobem i okiem. Również pasek oczny jest niemal niezaznaczony. Taki rysunek mogą mieć aż trzy gatunki: łożówka, trzcinniczek i zarośłówka. U trzcinniczka kaspijskiego brew jest wyraźnie zaznaczona, długa, sięgająca daleko za oko, podkreślona dodatkowo od spodu przez ciemny kantarek i pasek oczny, a od góry przez ciemny paseczek. Co prawda u ptaków młodych brew jest słabiej zaznaczona, ale i tak dobrze widoczna. U dwóch gatunków, łożówki i zarośłówki, wierzch ciała jest bez rdzawych odcieni. Szczególnie zarośłówka pozbawiona jest ciepłych odcieni we wszystkich szatach. Natomiast młoda łożówka może mieć kuper nieco ciemniejszy niż grzbiet z lekkim rdzawym odcieniem, czym przypomina trzcinniczka, najbardziej rdzawego przedstawiciela w tej grupie. Przyjrzyjmy się skrzydłu. Po pierwsze zauważamy 8 jasno zakończonych lotek 1-rzędowych, których wystająca część równa jest widocznej części lotek 3. rzędu, co wskazuje na długie skrzydło. Takiego skrzydła nie mają ani zarośłówka, ani trzcinniczek kaspijski, u których widać zaledwie 5 lotek 1. rzędu, których długość względem lotek 3. rzędu stanowi tylko ok. 60% ich długości; te gatunki mają krótkie skrzydła. Zatem skrzydło naszego ptaka odpowiada łożówce i trzcinniczkowi. W przeciwieństwie jednak do tego, co widzimy na zdjęciu, trzcinniczek ma lotki 3. rzędu niemal jednobarwne. U łożówki natomiast środki tych piór są ciemne i wyraźnie kontrastujące z wąskimi płowymi obrzeżeniami. Również skrzydełko jest ciemne, tworzące najciemniejszą plamkę na złożonym skrzydle. Zauważmy też, że nogi są jasne, szarocieliste, podobnie jak palce i pazury. U trzcinniczka nogi są najczęściej ciemnobrązowe, podobnie jak i palce, przez co żółta stopa jest zauważalna, a pazurki są niemal czarne. Spód tułowia u ptaka na zdjęciu jest jasny, z żółtawym odcieniem na bokach piersi, który u młodego trzcinniczka jest intensywniej i ciemniej płowy z rdzawym nalotem. Zatem ptak z krótkim i grubym dziobem, słabo zaznaczoną brwią, długim skrzydłem i mocno skontrastowanym rysunkiem na lotkach 3. rzędu, ciemnym skrzydełkiem i jasnym, żółtawym spodem, o jasnych nogach jest tegoroczną łożówką. Jej zdjęcie zrobiłem 26.07.2011 pod Wrocławiem.

Jan Lontkowski

Jaki to ptak? Zagadka nr 70 – *Mystery bird 70*

